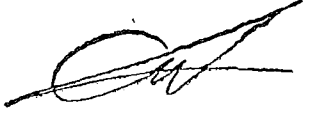

Cem AVŞAR
Tekirdağ Milletvekili

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın Dışişleri Bakanı Hakan Fidan tarafından Anayasanın 98'inci ve TBMM İçtüzüğü'nün 96'ncı ve 99'uncu maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını saygılarımla arz ederim 17.07.2026

Cem AVŞAR
Tekirdağ Milletvekili

OECD, 1997 yılında “Uluslararası Ticari İşlemlerde Yabancı Kamu Görevlilerine Rüşvet Verilmesinin Önlenmesi Sözleşmesi”ni hazırlamıştır. Aralık 1997’de imzaya açılan Sözleşme’ye, Türkiye’nin de aralarında bulunduğu 30 OECD üyesi ülke ve altı OECD üyesi olmayan ülke taraftır.

Ülkemiz tarafından 1997 yılında imzalanan “Uluslararası Ticari İşlemlerde Yabancı Kamu Görevlilerine Rüşvet Verilmesinin Önlenmesi Sözleşmesi”, 2000 yılında onaylanmış ve onay belgesi 20.07.2000 tarihinde Sözleşme’nin depoziteri olan OECD Genel Sekreterine tevdi edilmiştir.

OECD Rüşvetle Mücadele Sözleşmesi’nin amacı, Sözleşme’ye taraf ülkelerin tabiiyetini taşıyan gerçek veya tüzel kişilerin, yabancı kamu görevlilerine rüşvet vermelerinin engellenmesidir. Bu vasıtaıyla, Sözleşme’ye taraf ülkelerin uluslararası ticaret yaparken, yolsuzluk ve rüşvetten kaçınmaları amaçlanmaktadır.

Sözleşme’nin Türk iç hukukunda uygulanabilmesi amacıyla hazırlanan ve Türk Ceza Kanunu başta olmak üzere, bazı kanunlarda değişiklik yapılmasını öngören 4782 sayılı "Uluslararası Ticari İşlemlerde Yabancı Kamu Görevlilerine Rüşvet Verilmesinin Önlenmesi için Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun", 2 Ocak 2003 tarihinde TBMM tarafından kabul edilmiş ve 11 Ocak 2003 tarihli Resmi Gazetede yayınlanarak yürürlüğe girmiştir.

Sözleşme’nin 12. maddesi ile, Sözleşme’ye taraf ülkelerin yükümlülüklerini yerine getirmeleri konusundaki denetim ve takip yetkisi, OECD Rüşvetle Mücadele Çalışma Grubu’na verilmiştir. Taraf devletlerin ehil uzmanlardan oluşan bu Çalışma Grubu, akit devletlerin Sözleşme’ye ne derecede uyduğunu takip etme görevini yerine getirirken, ister istemez Sözleşme’nin hükümlerini de yorumlamaktadır. Bu anlayışla işleyen Rüşvetle Mücadele Çalışma Grubu, denetim ve takip işlevinin yanı sıra, uygulamada, Sözleşme’nin hükümlerini her bir takip ve denetim faaliyeti vasıtasıyla yorumlayarak, Sözleşme’yi adeta canlı halde tutmaktadır. Bu durum ise, Sözleşme’ye ilk bakışta görüldüğünden çok daha geniş bir etki alanı yaratmaktadır.

Bu çerçevede OECD Rüşvetle Mücadele Çalışma Grubu tarafından Türkiye’ye ilişkin 4. Faz takip raporu, Türkiye’nin Uluslararası İş Süreçlerinde Rüşvetle Mücadele Sözleşmesi’nin uygulanmasının 4. Faz değerlendirmesinde ve Uluslararası İş-İşlemlerinde Yabancı Kamu Görevlilerine Rüşvetle Mücadele Konseyi 2021 Tavsiyesi kapsamındaki tavsiyelerin

TBMM

47015

Cem AVŞAR
Tekirdağ Milletvekili

uygulanmasını değerlendirilmiştir. OECD Rüşvetle Mücadele Çalışma Grubu tarafından 23-26 Haziran 2026 tarihlerindeki genel kurulda kabul edilmiştir.

Rapor kapsamında tespit edilen bulgular özetle;

“Bu rapor; Türkiye'nin, Haziran 2024'teki 4. Faz değerlendirmesi sırasında tespit edilen 71 tavsiyeyi uygulama ve izleme konularını ele alma yönündeki çabalarını açıklamaktadır. Özetle Türkiye; 10 tavsiyeyi tam, 12 tavsiyeyi kısmen uygulamış ve 49 tavsiyeyi ise uygulamamıştır. Çalışma Grubu, Türkiye'nin Haziran 2025'teki bir önceki izleme raporu sırasında bizzat kendisi tarafından belirlenen en öncelikli hususlar da dahil olmak üzere, uygulanmayan çok sayıdaki tavsiye karşısında yine hayal kırıklığına uğramıştır.

İlk olarak, Çalışma Grubu'nun 2007'den bu yana yaptığı ısrarlı çağrılara rağmen, Türkiye'nin yakın gelecekte muhbirleri korumaya yönelik bir mevzuat çıkaracağına dair herhangi bir işaret bulunmamaktadır.

İkinci olarak, Türk hükümeti; gerçek kişilerin mahkumiyeti olmaksızın şirketlere sorumluluk yükleyecek veya muhasebe suçlarına ilişkin yasal değişiklik tasarılarını hâlâ geliştirmemiş ya da sunmamıştır. (Muhasebe suçlarıyla ilgili olarak şirketlere sorumluluk yüklemeyi mümkün kılacak yasal düzenlemeler hazırlanmadığı belirtilmiştir.)

Üçüncü olarak, yabancı ülkelerde rüşvet iddialarının soruşturulması ve kovuşturulması amacıyla savcılara derhal iletilmesini sağlayacak bir sistem hâlâ mevcut değildir.

Ayrıca, Türkiye'nin, Çalışma Grubu'na gerçek yabancı rüşvet iddialarını soruşturmak ve kovuşturmak için yeterli çabayı gösterdiğini kanıtlayamaması büyük endişe kaynağıdır.

4. Faz Raporu, Türk şahıslar ve/veya şirketler tarafından işlendiği iddia edilen ve bilinen 23 yabancı ülkelerde rüşvet iddiasının neredeyse üçte ikisinin Türkiye tarafından soruşturulmadığını ortaya koymuştur. O tarihten bu yana Türkiye, gün yüzüne çıkan üç ilave iddia da dahil olmak üzere, herhangi bir yeni soruşturma veya kovuşturma başlatmamıştır.

4. Fazda olduğu gibi, yabancı ülkelerde rüşvet suçuna ilişkin herhangi bir mahkumiyet kararı da bulunmamaktadır. Dahası, Çalışma Grubu'nun da en öncelikli konular arasında saydığı bir husus olmasına rağmen, yabancı ülkelerde rüşvetle mücadele uygulamalarında birincil sorumluluğu üstlenecek bir savcılık birimi hâlâ resmen görevlendirilmemiştir.

Kolluk, proaktif bilgi toplamıyor: Türkiye'den kolluk kuvvetlerini yabancı rüşvetin tespitini artırmak için çeşitli kaynaklardan proaktif olarak bilgi toplamaya teşvik etmesini istenmişti. Türkiye'nin takip raporunda, jandarma ve polis bu zaten yaptığını iddia etmekle yetiniyor. Bu önerinin uygulanması için atılan herhangi bir adımı açıklamıyor. Ayrıca, bu bilgilerin yabancı rüşvet -soruşturmasından sorumlu olanlara nasıl iletildiğine de değinmiyor.

Yabancı medya izlemesi: Türkiye'den, yabancı rüşvet iddiaları için yerel ve yabancı medyayı izlemekle sorumlu Başsavcılıkta özel bir birim atamasını istemiştir. Türkiye, tüm savcılarının yerel medyayı resen, yani görevlerinin bir parçası olarak izlediğini bildiriyor. Ancak özellikle yabancı rüşvet iddialarını izlemeleri yönünde talimat verilmesi için herhangi bir çaba gösterilmemiştir.

Basın özgürlüğü: Bu tavsiye, Türkiye'den Anayasa ve basın özgürlüğü ile ilgili diğer kanunların uygulamada tam olarak uygulanmasını ve böylece yabancı rüşvet iddialarının bildirilebilmesini sağlamasını istemiştir. Türkiye bu tavsiyeyi uygulamak için herhangi bir adım atmamıştır.

HSK'nın yapısı değişmeli: Hakimler ve Savcılar Kurulu (HSK) üyelerinin çoğunluğunun meslektaşları tarafından seçilen hakimlerden oluşması ve Adalet Bakanı ve Bakan Yardımcısı dahil olmak üzere hükümetin yürütme organından yetkililerin HSK üyesi olmaması.

TBMM

Tel: 0 (312) 420 64 34- 35 Faks: 0 (312) 420 24 76 E-Mail: cem.avsar@tbmm.gov.tr

Adres: Halkla İlişkiler Binası 3.Kat B-312 TBMM-ANKARA

47015

Cem AVŞAR
Tekirdağ Milletvekili

Çalışma Grubu, bu 'berbat uygulama sicilini' iyileştirmek için Türkiye'ye çeşitli tavsiyelerde bulundu. Türkiye'den ayrıca iki yıllık takip raporunun bir parçası olarak yabancı rüşvetle mücadele eylemlerine ilişkin rapor vermesi istendi. Ancak Türkiye, talep edildiği gibi takip raporunda yabancı rüşvetle mücadele eylemlerine ilişkin herhangi bir güncelleme sağlamamaktadır.", şeklinde tavsiye ve tespitlere yer verilmiştir.

Bu bağlamda;

1. Türkiye, Uluslararası Rüşvetin Önlenmesi Sözleşmesi'ne taraf olması gereği devlet olarak imza atması dolayısıyla, uyulması gereken yükümlülüklerle dönüşen "tavsiye"ler hususunda söz konusu Rapora göre, 71 tavsiyeden, sadece 10'unu tamamen uyguladığı; 12'sini kısmen uygulamadığı ve 49'unu ise hiç uygulamadığı değerlendirmesine yer verilmiştir. Söz konusu yükümlülüklerinin yerine getirilmemesinin gerekçesi nedir? Bu hususta tarafınızca bir değerlendirme yapılmış mıdır?
2. Söz konusu raporda yer alan bilgilere göre Türkiye'nin bazı konularda, 20 yıla yakın bir süredir, yapılan tüm ısrarlara karşın "hiçbir işaret görülmediği" ifade edilmiştir. Bahse konu yükümlülükler nelerdir? Tarafı olduğumuz bir sözleşmeye rağmen söz konusu yükümlülüklerin yerine getirilmemesinin gerekçesi nedir? Bu hususta ilgili kurumlarla ortak herhangi bir değerlendirmeniz olmuş mudur?
3. "The Working Group made several recommendations to Türkiye to improve this abysmal enforcement record" (Çalışma Grubu, Türkiye'ye bu berbat uygulama/yürütme sicilini düzeltmesi için birkaç tavsiyede bulundu) cümlesinde yer alan 'berbat' ifadesiyle tanımlanan ve ülkemizin uluslararası itibarı bakımından yükümlülüklerini yerine getirmeyen bir ülke olarak tanımlanması tarafınızca nasıl değerlendirilmektedir? Bu husustaki düşünceniz nedir?
4. Raporda yer alan "Çalışma Grubu, Türkiye'nin Haziran 2025'teki bir önceki izleme raporu sırasında bizzat kendisi tarafından belirlenen en öncelikli hususlar da dahil olmak üzere, uygulanmayan çok sayıdaki tavsiye karşısında yine hayal kırıklığına uğramıştır.", şeklindeki ifadelerle ilişkin değerlendirmeniz nedir? Bu hususta ne tür tedbirler alınması planlanmaktadır?
5. "Çalışma Grubu'nun 2007'den bu yana yaptığı ısrarlı çağrılara rağmen, Türkiye'nin yakın gelecekte muhbirleri korumaya yönelik bir mevzuat çıkaracağına dair herhangi bir işaret bulunmamaktadır.", söz konusu yasal düzenlemelerin yapılmamasının gerekçesi nedir? Bu hususta ilgili kamu kurumlarıyla ortak bir çalışma yapılmasına ilişkin bir plan var mıdır?
6. Raporda, "Türk hükümeti; gerçek kişilerin mahkumiyeti olmaksızın şirketlere sorumluluk yükleyecek veya muhasebe suçlarına ilişkin yasal düzenlemeler hâlâ geliştirmemiş ya da sunmamıştır.", şeklinde yer verilen söz konusu düzenlemeye

TBMM

Tel: 0 (312) 420 64 34- 35 Faks: 0 (312) 420 24 76 E-Mail: cem.avsar@tbmm.gov.tr
Adres: Halkla İlişkiler Binası 3.Kat B-312 TBMM-ANKARA

47015

Cem AVŞAR
Tekirdağ Milletvekili

ilişkin bir hazırlık var mıdır? Bu hususta ilgili kamu kurumlarıyla ortak bir çalışma yapılmasına ilişkin bir plan var mıdır?

7. “Yabancı medya izlemesi: Türkiye’den, yabancı rüşvet iddiaları için yerel ve yabancı medyayı izlemekle sorumlu Başsavcılıkta özel bir birim atamasını istemiştir. Türkiye, tüm savcılarının yerel medyayı resen, yani görevlerinin bir parçası olarak izlediğini bildiriyor. Anca özellikle yabancı rüşvet iddialarını izlemeleri yönünde talimat verilmesi için herhangi bir çaba gösterilmemiştir.”, Raporda tavsiye edildiği üzere yabancı medyanın izlenmesine ilişkin sistemsal bir çalışma yapılması hususunda bir planlama var mıdır? Bu hususta ilgili kamu kurumlarıyla ortak bir çalışma yapılmasına ilişkin bir plan var mıdır?
8. “Çalışma Grubu, bu berbat uygulama sicilini iyileştirmek için Türkiye’ye çeşitli tavsiyelerde bulundu. Türkiye’den ayrıca iki yıllık takip raporunun bir parçası olarak yabancı rüşvetle mücadele eylemlerine ilişkin rapor vermesi istendi. Ancak Türkiye, talep edildiği gibi takip raporunda yabancı rüşvetle mücadele eylemlerine ilişkin herhangi bir güncelleme sağlamamaktadır.”, şeklindeki tespite ilişkin düşünceniz nedir? Söz konusu süreçte ilerleme kaydedilmemesinin gerekçesi nedir? Bu hususta ilgili kamu kurumlarıyla ortak bir çalışma yapılmasına ilişkin bir plan var mıdır?
9. Söz konusu Rapor gerekliliklerinin yerine getirilmemesi halinde ülkemizin tekrar ‘gri listeye’ düşmesi tehlikesine karşı tarafınızca ne tür çalışmalar yapılmakta/planlanmaktadır? Bu hususta diğer paydaş kurumların iş birliğinde ortak bir plan hazırlamayı düşünüyor musunuz?

TBMM

Tel: 0 (312) 420 64 34- 35 **Faks:** 0 (312) 420 24 76 **E-Mail:** cem.avsar@tbmm.gov.tr
Adres: Halkla İlişkiler Binası 3.Kat B-312 TBMM-ANKARA